

Demirel, halk ve burjuvazi

HASAN BÜLENT KAHRAMAN

Demirel'in af yasasını veto etmesi, sivil toplumun bir başarısı, bir miladı olarak değerlendirilirken elbette doğru fakat eksik bir tespit yapılıyor. Doğrudur, Demirel, karşısında oluşan kamuoyu baskısına karşı

direnememiş ve yasayı geri göndermiştir. Fakat dikkat edilirse görülecektir, yasayı, özellikle tartışılan hukuki hususlar bağlamında reddetmiş değildir. Örneğin, yasanın düşünce suçuna dönük bir eşitsizlik yaratmasını söz konusu bile etmemiştir. Kısacası, bir af yasasının 'ruhunu' değil etrafındaki tartışmayı kendisine dayanak almıştır.

Eğer bu durumu 'doğal' karşılayacak ve o doğallığı oluşturan koşullar üstünde düşünecek olursak buradan başka birkaç noktaya açılma olanağı doğabilir. Öncelikle şu: Demirel'in bu defa da yaptığı, siyasal alandaki en 'tehlikeli' ve kendisinin otuz yıldır uyguladığı şeydir, yani, popülizmdir. Varlığını devletle özdeşleştirmiş, fırsat bulduğu her noktada topluma ve

yurttaşına karşı devleti, üstelik de bir eşitlik arayışı bile gözetmeden savunmuş, hatta bunun için fırsat yaratmış ve bu yoldan devletin kurumlarıyla ilişkisini ayakta tutmuş bir siyasetçi olarak Demirel aynı tavrını son olarak depremin ilk aşamasında göstermiştir. Zaman yitirmeden devleti savunan Demirel, tepkinin yoğunluğu karşısında önce gerileyerek susmuş, ardından, af yasasına dönük hareketi, yeniden ortaya çıkmak için bir olanak diye kullanmıştır. AKUT'u kabul edişi de aynı yaklaşımın bir uzantısıdır. Dolayısıyla, Demirel'in vetosu kuşkusuz 'taktik' bir kazanç olarak görülmeli fakat bir temelli davranış olarak değerlendirilmemelidir, ki asıl mesele de orada başlamaktadır.

Bu yasaya tepki 'halk'tan gelmemiştir. Bu, aydınların ve burjuvazinin tepkisidir ve iyi okunması gereken bir husustur. Çünkü, bir süreden beri vurgulamaya çalıştığım üzere, toplumda, kırsal alan ve taşra ile özdeşleşmiş 'halkla' kent anlamındaki seçkinler ve burjuvazi arasında ciddi bir kopuşma doğmaktadır. Son zamanlarda 'sivil toplum' ya da sivil hareket diye adlandırılan şey budur. Bu, kimi yazarların sandığının tersine, 'halk' olgusundan uzak ve kopuk bir şeydir.

Öylelikle de yakın dönem Türkiye sosyolojisinde ilk kez önemli bir ayrışma kendisini göstermektedir. Kent ve ona içkin kesimler Türkiye siyasetinde kırsal alanın ve taşranın hâkimiyetine ve onun etkinliğine bırakılmış bir siyaset anlayışına ve modeline karşı derin bir tepkiyi dile getirmektedirler. Elbette, bugüne kadar getirilen her türden yaklaşımın aşıldığı anlamına gelmemektedir bu oluşum. Gene de ciddi bir noktada bulunulduğunu duyumsatmaktadır. Böylelikle, belki, tarih burada da 'doğru' mecrasına oturmakta ve sivil toplum burjuvaziyle özdeşleşmektedir. Son olarak deprem bölgesine dönük girişimlerde de göze çarpan husus bu olmuş, oradaki sivil inisiyatif bütünüyle bir kentli girişimi olarak çıkmıştır.

Kuşkusuz asıl sorun bundan sonra başlayacaktır ve iki sorunun etrafında düğümlenecektir: Bu hareket bundan sonra nasıl ve hangi doğrultuda gelişecek, eğer gelişirse siyasal yansıması nasıl olacaktır? İkincisi, eğer bu hareket popülizme karşı bir tepkiden doğmuş ise bu kesim, Demirel'in girişimini nasıl karşılayacak ve baştan beri taşranın temsilcisi olan Demirel'in onun altına yerleştirdiği 'bundan sonrasına dönük niyeti' nasıl göğüsleyecektir?